Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Store Afdeling)

6. oktober 2015*

»Præjudiciel forelæggelse — Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder — artikel 39 og 49 — Europa-Parlamentet — valg — valgret — unionsborgerskab — tilbagevirkende kraft af en mildere straffelovgivning — national lovgivning, der fastsætter en frakendelse af valgretten i tilfælde, hvor der er afsagt en straffedom i sidste instans inden den 1. marts 1994«

I sag C-650/13,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af tribunal d'instance de Bordeaux (Frankrig) ved afgørelse af 7. november 2013, indgået til Domstolen den 9. december 2013, i sagen:

Thierry Delvigne

mod

Commune de Lesparre-Médoc,

Préfet de la Gironde,

har

DOMSTOLEN (Store Afdeling)

sammensat af præsidenten, V. Skouris, vicepræsidenten K. Lenaerts, afdelingsformændene A. Tizzano, R. Silva de Lapuerta, M. Ilešič, C. Vajda, S. Rodin og K. Jürimäe (refererende dommer) samt dommerne A. Rosas, E. Juhász, A. Borg Barthet, J. Malenovský og F. Biltgen,

generaladvokat: P. Cruz Villalón

justitssekretær: fuldmægtig L. Carrasco Marco,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 20. januar 2015,

efter at der er afgivet indlæg af:

— Thierry Delvigne ved avocat J. Fouchet

— Commune de Lesparre-Médoc ved avocats M.-C. Baltazar og A. Pagnoux

— den franske regering ved G. de Bergues, D. Colas og F.-X. Bréchot, som befuldmægtigede

* Processprog: fransk.

— den tyske regering ved T. Henze og J. Kemper, som befuldmægtigede

— den spanske regering ved L. Banciella Rodríguez-Miñón, som befuldmægtiget

— Det Forenede Kongeriges regering ved M. Holt, som befuldmægtiget, bistået af J. Coppel, QC

— Europa-Parlamentet ved D. Moore og P. Schonard, som befuldmægtigede

— Europa-Kommissionen ved P. Van Nuffel og H. Krämer, som befuldmægtigede,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 4. juni 2015,

afsagt følgende

Dom

1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 39 og 49 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder (herefter »chartret«).

2 Denne anmodning er blevet indgivet i forbindelse med en tvist mellem på den ene side Thierry Delvigne og på den anden side Lesparre-Médoc kommune (Frankrig) og préfet de la Gironde vedrørende førstnævntes udelukkelse fra valglisten i den nævnte kommune.

Retsforskrifter

EU-retten

3 Artikel 1 i akten om almindelige direkte valg af repræsentanterne i Europa-Parlamentet, der er knyttet til Rådets afgørelse 76/787/EKSF, EØF, Euratom af 20. september 1976 (EFT L 278, s. 1), som ændret ved Rådets afgørelse 2002/772/EF, Euratom af 25. juni 2002 og af 23. september 2002 (EFT L 283, s. 1, herefter »akten fra 1976«), bestemmer:

»1. I samtlige medlemsstater vælges medlemmerne af Europa-Parlamentet efter forholdstalsmetoden ved listevalg eller en metode med overførsel af overskydende stemmer.

[…]

3. Valgene er almindelige, direkte, frie og hemmelige.«

4 Artikel 8 i akten fra 1976 bestemmer:

»Med forbehold af forskrifterne i denne akt er valgproceduren undergivet hver medlemsstats nationale forskrifter.

Disse nationale forskrifter, der eventuelt kan tage hensyn til særlige forhold i medlemsstaterne, må ikke generelt berøre valgmetodens forholdstalskarakter.«

Fransk ret

5 Artikel 28 i code penal (den franske straffelov), som blev fastsat ved lov af 12. februar 1810, i den affattelse, der var gældende på tidspunktet for de faktiske omstændigheder i hovedsagen (herefter »den gamle straffelov«), fastsatte i det første afsnit:

»Idømmelse af en straf medfører en forringelse af borgerrettighederne.«

6 Artikel 34 i den gamle straffelov havde følgende ordlyd:

»Forringelsen af borgerrettighederne består i:

[…]

2. frakendelse af stemmeretten, valgretten, valgbarheden og generelt af alle de borgerlige og politiske rettigheder […]

[…]«

7 Den gamle straffelov blev ophævet med virkning fra den 1. marts 1994 ved lov nr. 92-1336 af 16. december 1992 om ikrafttrædelse af den nye straffelov samt om ændring af visse strafferetlige bestemmelser og straffeprocesregler, der var blevet nødvendige ved denne ikrafttrædelse (JORF af 23.12.1992, s. 17568). Artikel 131-26 i den nye straffelov fastsætter, at en ret helt eller delvist kan frakende borgerrettighederne for en periode på op til ti år i tilfælde af domfældelse for alvorlige forbrydelser og op til fem år i tilfælde af domfældelse for mindre alvorlige straffelovsovertrædelser.

8 Lov nr. 92-1336 af 16. december 1992, som ændret ved lov nr. 94-89 af 1. februar 1994, om indførelse af en tidsubestemt straf og om den nye straffelov og visse straffeprocesbestemmelser (JORF af 2.2.1994, s. 1803), fastsætter i dennes artikel 370:

»Med forbehold af bestemmelserne i artikel 702-1 i straffeprocesloven opretholdes frakendelsen af de borgerlige rettigheder, borger- og familierettighederne samt forbuddet mod at blive medlem af en jury som følge af en straffedom afsagt i sidste instans inden ikrafttrædelsen af nærværende lov.«

9 Straffeproceslovens artikel 702-1 om pålæggelse af straf, som ændret ved lov 2009-1436 af 24. november 2009 (JORF af 25.11.2000, s. 20192), fastsætter i første afsnit:

»Enhver person, der omfattes af et forbud, en frakendelse eller en umyndiggørelse eller af en foranstaltning vedrørende offentliggørelse, som uden videre følger af en straffedom som en accessorisk straf, kan anmode den ret, der har afsagt dommen, eller, i tilfælde af flere domme, den sidste ret, der har truffet afgørelse, om hel eller delvis ophævelse af den accessoriske straf, herunder for så vidt angår varigheden af forbuddet, frakendelsen eller umyndiggørelsen. Såfremt dommen er blevet afsagt af en højere straffedomstol (nævningeting), er det undersøgelsesafdelingen på det sted, hvor den højere straffedomstol har sit sæde, der har kompetence til at træffe afgørelse om anmodningen.«

10 Lov nr. 77-729 af 7. juli 1977 om valg af Europa-Parlamentets medlemmer (JORF af 8.7.1977, s. 3579), som ændret, regulerer den valgprocedure, der skal finde anvendelse ved valg til Europa-Parlamentet. Denne lovs artikel 2 fastsætter i første afsnit:

»Valg af Europa-Parlamentets medlemmer som fastsat i den akt, der er knyttet til Rådets afgørelse 76/787/EKSF, EØF, Euratom af 20. september 1976 og gennemført ved lov nr. 77-680 af 30. juni 1977, reguleres af valglovens første bog, afsnit I, og af bestemmelserne i de efterfølgende kapitler. […]«

11 Valglovens første bog, afsnit I, kapitel 1, samler bestemmelserne vedrørende de betingelser, der skal være opfyldt for at kunne deltage i et valg. Dette kapitel omfatter artikel L 2, der fastsætter, at »franske statsborgere over 18 år har valgret, såfremt de er i besiddelse af deres borgerlige og politiske rettigheder og ikke er blevet umyndiggjort i henhold til lov«.

12 Valglovens artikel L 5 fastsatte i sin første udformning:

»På valglisten kan ikke opføres:

1. Personer, der er dømt for forbrydelser.

[…]«

13 Denne valglovs artikel L 6 fastsætter i den affattelse, der finder anvendelse i hovedsagen, følgende:

»Personer, hvis valgret er blevet dem frakendt af en ret i henhold til lov, kan ikke optages på valglisten i den periode, der er fastsat i dommen.«

Tvisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

14 Thierry Delvigne er blevet idømt en frihedsstraf på 12 år for alvorlig kriminalitet ved dom afsagt i sidste instans den 30. marts 1988.

15 Det fremgår af de oplysninger, der er fremlagt for Domstolen, at denne dom i henhold til bestemmelserne i den gamle straffelovs artikel 28 og 34 uden videre har medført en forringelse af Thierry Delvignes borgerrettigheder, idet denne bl.a. blev frakendt sin stemmeret, valgret og valgbarhed.

16 Lov af 16. december 1992 ophævede i den nye straffelov, der trådte i kraft den 1. marts 1994, tillægsstraffen vedrørende forringelse af borgerrettighederne, der var en automatisk følge af en strafferetlig domfældelse. Den nye straffelov fastsætter nu, at en hel eller delvis frakendelse af borgerrettighederne skal afgøres af en ret og for en periode, der ikke kan overstige ti år i tilfælde af domfældelse for forbrydelser.

17 Imidlertid er den frakendelse af borgerrettigheder, som Thierry Delvigne var genstand for, i overensstemmelse med artikel 370 i lov af 16. december 1992, som ændret, blevet opretholdt efter den 1. marts 1994, idet den hidrørte fra en straffedom, der var blevet endelig inden ikrafttrædelsen af den nye straffelov.

18 I 2012 var Thierry Delvigne genstand for en afgørelse truffet af det kompetente administrative udvalg på grundlag af valglovens artikel L 6, hvorved Thierry Delvigne blev slettet af valglisterne i Lesparre-Médoc kommune, hvor han har bopæl. Han anlagde sag for den forelæggende ret for at anfægte denne sletning.

19 Thierry Delvigne anmodede under påberåbelse af ulige behandling som følge af anvendelsen af lov af 16. december 1992, som ændret, den forelæggende ret om at forelægge et præjudicielt spørgsmål for Domstolen om fortolkning af EU-retten. Thierry Delvigne gjorde nærmere bestemt gældende, at denne lovs artikel 370 rejser et »forfatningsmæssigt problem«, idet den bl.a. tilsidesætter flere af chartrets bestemmelser.

20 Under disse omstændigheder har tribunal d'instance de Bordeaux besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Skal artikel 49 i […] chartret […] fortolkes således, at den er til hinder for, at en artikel i en national lov opretholder et for øvrigt ubestemt og uforholdsmæssigt forbud imod, at personer, der er dømt før ikrafttrædelsen af den mere lempelige straffelovsbestemmelse nr. 94-89 af 1. februar 1994, kan få en mildere straf?

2) Skal artikel 39 i […] chartret […], som finder anvendelse på valg til Europa-Parlamentet, fortolkes således, at den pålægger Den Europæiske Unions medlemsstater ikke at fastsætte et generelt, ubegrænset og automatisk forbud mod at udøve borgerlige og politiske rettigheder i det øjemed at undgå at skabe en ulige behandling af medlemsstaternes statsborgere?«

Om de præjudicielle spørgsmål

Indledende bemærkninger

21 Tvisten i hovedsagen har som genstand lovmæssigheden af sletningen af Thierry Delvigne af valglisterne, således som afgjort i henhold valglovens artikel L 6, efter den frakendelse af stemmeretten, som uden videre følger af den straf, han blev idømt i 1988.

22 I denne forbindelse bemærkes, at straffeordningen vedrørende tillægsstraffen som præciseret af den franske regering i dens skriftlige og mundtlige indlæg for Domstolen blev ophævet ved reformen af straffeloven i 1994. Denne ændring af straffeloven har ikke berørt Thierry Delvignes situation med hensyn til dennes stemmeret, idet denne fortsat er underlagt et forbud mod at stemme i henhold til bestemmelserne i valglovens artikel L 2 og L 6, sammenholdt med artikel 370 i lov af 16. december 1992, som ændret.

23 På denne baggrund ønsker den forelæggende ret med sine spørgsmål, der skal behandles samlet, en fortolkning af chartrets artikel 39 og artikel 49, stk. 1, sidste punktum, med henblik på en vurdering af disse bestemmelsers forenelighed med den frakendelse af stemmeretten, som Thierry Delvigne er genstand for i henhold til bestemmelserne i valglovens artikel L 2 og L 6, sammenholdt med artikel 370 i lov af 16. december 1992, som ændret, og som har medført, at han er blevet slettet af valglisterne.

Om Domstolens kompetence

24 Den franske regering, den spanske regering og Det Forenede Kongeriges regering har gjort gældende, at Domstolen ikke har kompetence til at besvare anmodningen om en præjudiciel afgørelse, idet den i hovedsagen omhandlede lovgivning ifølge disse regeringer ligger uden for EU-rettens anvendelsesområde. De har bl.a. gjort gældende, at den nationale ret ikke har anført nogen bestemmelse i EU-retten, der gør det muligt at fastslå, at der er en tilknytning mellem denne lovgivning og EU-retten, og at den nævnte lovgivning dermed ikke udgør en gennemførelse af EU-retten som omhandlet i chartrets artikel 51, stk. 1.

25 Hertil bemærkes, at chartrets anvendelsesområde for så vidt angår medlemsstaternes virke er defineret i chartrets artikel 51, stk. 1, hvorefter chartrets bestemmelser kun er rettet til medlemsstaterne, når de gennemfører EU-retten (dom Åkerberg Fransson, C-617/10, EU:C:2013:105, præmis 17).

26 Chartrets artikel 51, stk. 1, bekræfter Domstolens faste praksis om, at de grundlæggende rettigheder, der er sikret ved Unionens retsorden, kan anvendes i alle situationer, der reguleres af EU-retten, men ikke uden for sådanne situationer (jf. domme Åkerberg Fransson, C-617/10, EU:C:2013:105, præmis 19, og Torralbo Marcos, C-265/13, EU:C:2014:187, præmis 29).

27 Når en retlig situation ikke henhører under EU-rettens anvendelsesområde, har Domstolen ikke kompetence til at træffe afgørelse herom, og de af chartrets bestemmelser, der eventuelt er blevet påberåbt, kan ikke i sig selv danne grundlag for denne kompetence (jf. domme Åkerberg Fransson, C-617/10, EU:C:2013:105, præmis 22, og Torralbo Marcos, C-265/13, EU:C:2014:187, præmis 30 og den deri nævnte retspraksis).

28 Det skal derfor afgøres, om en unionsborgers situation såsom Thierry Delvignes, hvor der i forhold til denne træffes en afgørelse om sletning af valglisterne, som er vedtaget af en medlemsstats myndighed, og som medfører, at den pågældende mister sin valgret ved valget til Europa-Parlamentet, henhører under EU-rettens anvendelsesområde.

29 I denne henseende fastsætter artikel 8 i akten fra 1976, at med forbehold af forskrifterne i denne akt er valgproceduren undergivet hver medlemsstats nationale forskrifter.

30 I det foreliggende tilfælde er Thierry Delvigne blevet slettet af valglisterne, idet han på grund af domfældelsen af ham i 1988 for alvorlig kriminalitet, ikke indgår blandt de personer, der i henhold til valglovens bestemmelser, sammenholdt med artikel 370 i lov af 16. december 1992, som ændret, opfylder betingelserne for at kunne deltage i et valg på nationalt plan. Som Parlamentet har påpeget i sit indlæg, henviser artikel 2 i lov af 7. juli 1977 om valg af medlemmerne af Europa-Parlamentet, som fastsat i akten fra 1976, udtrykkeligt til disse betingelser specifikt angående retten til at stemme ved det sidstnævnte valg.

31 For så vidt angår de personer, der har valgret og er valgbar ved valget til Europa-Parlamentet, har Domstolen i domme Spanien mod Det Forenede Kongerige (C-145/04, EU:C:2006:543, præmis 70 og 78) og Eman og Sevinger (C-300/04, EU:C:2006:545, præmis 43 og 45) fastslået, at artikel 1, stk. 3, og artikel 8 i akten fra 1976 ikke udtrykkeligt og præcist fastsætter, hvem der har valgret og er valgbar til Europa-Parlamentet, og at det dermed på EU-rettens nuværende udviklingstrin henhører under den enkelte medlemsstats kompetence, under overholdelse af EU-retten, at fastsætte, hvem der har denne ret.

32 Ikke desto mindre er medlemsstaterne, således som den tyske regering, Parlamentet og Europa-Kommissionen har anført i deres indlæg, forpligtet til ved udøvelsen af denne kompetence, ifølge den forpligtelse, der følger af artikel 1, stk. 3, i akten fra 1976, sammenholdt med artikel 14, stk. 3, TEU, at sikre, at medlemmerne af Europa-Parlamentet vælges ved almindelige, direkte, frie og hemmelige valg.

33 En medlemsstat, der i forbindelse med gennemførelsen af den forpligtelse, der påhviler den i henhold til artikel 14, stk. 3, TEU og artikel 1, stk. 3, i akten fra 1976, i den nationale lovgivning fastsætter, at en unionsborger såsom Thierry Delvigne, som er blevet idømt en straffedom, der er blevet endelig inden den 1. marts 1994, skal udelukkes fra den kreds af personer, der har valgret og er valgbare ved valg til Europa-Parlamentet, bør anses for at gennemføre EU-retten som omhandlet i chartrets artikel 51, stk. 1.

34 Domstolen har følgelig kompetence til at besvare anmodningen om præjudiciel afgørelse.

Formaliteten

35 Den franske regering har gjort gældende, at de forelagte spørgsmål bør afvises, dels henset til, at Domstolens besvarelse ikke er nødvendig for, at den forelæggende ret kan træffe afgørelse i tvisten i hovedsagen, dels henset til, at denne ret ikke i tilstrækkeligt omfang har defineret den faktiske og retlige ramme, hvori disse spørgsmål indgår.

36 Herom bemærkes, at det følger af Domstolens faste praksis, at det inden for rammerne af det samarbejde, der i henhold til artikel 267 TEUF er indført mellem Domstolen og de nationale retter, udelukkende tilkommer den nationale retsinstans, for hvem en tvist er indbragt, og som har ansvaret for den retlige afgørelse, som skal træffes, på grundlag af omstændighederne i den konkrete sag at vurdere, såvel om en præjudiciel afgørelse er nødvendig for, at den kan afsige dom, som relevansen af de spørgsmål, den forelægger Domstolen. Når de stillede spørgsmål vedrører fortolkningen af en bestemmelse i EU-retten, er Domstolen derfor principielt forpligtet til at træffe afgørelse herom (jf. bl.a. domme Kamberaj, C-571/10, EU:C:2012:233, præmis 40 og den deri nævnte retspraksis, og Gauweiler m.fl., C-62/14, EU:C:2015:400, præmis 24).

37 Domstolen kan således kun afvise en anmodning fra en national ret, såfremt det klart fremgår, at den ønskede fortolkning af EU-retten savner enhver forbindelse med realiteten i hovedsagen eller dennes genstand, når problemet er af hypotetisk karakter, eller når Domstolen ikke råder over de faktiske og retlige oplysninger, som er nødvendige for, at den kan foretage en saglig korrekt besvarelse af de stillede spørgsmål (jf. domme Kamberaj, C-571/10, EU:C:2012:233, præmis 42 og den deri nævnte retspraksis, og Gauweiler m.fl., C-62/14, EU:C:2015:400, præmis 25).

38 I det foreliggende tilfælde kan det klart udledes af de faktiske og retlige oplysninger, som Domstolen råder over, og som ligeledes er gengivet i denne doms præmis 22-24, at den forelæggende ret anmoder Domstolen om at fortolke chartrets artikel 39 og 49 med henblik på en vurdering af foreneligheden med disse bestemmelser i chartret af den nationale ret, på grundlag af hvilken Thierry Delvigne er blevet slettet af valglisterne.

39 På dette grundlag har de præjudicielle spørgsmål en direkte forbindelse til genstanden for tvisten i hovedsagen og kan dermed antages til realitetsbehandling.

Realiteten

40 Det bemærkes indledningsvis, at chartrets artikel 52, stk. 2, bestemmer, at de rettigheder, der anerkendes i chartret, og for hvilke der er fastlagt bestemmelser i traktaterne, udøves på de betingelser og med de begrænsninger, der er fastlagt deri.

41 I denne henseende må det konstateres, at ifølge forklaringerne til chartret, der i overensstemmelse med artikel 6, stk. 1, tredje afsnit, TEU, og chartrets artikel 52, stk. 7, skal tages i betragtning med henblik på fortolkningen af chartret, svarer chartrets artikel 39, stk. 1, til den ret, der er sikret ved artikel 20, stk. 2, litra b), TEUF. Artikel 39, stk. 2, svarer for sin del til artikel 14, stk. 3, TEU. Disse forklaringer præciserer desuden, at artikel 39, stk. 2, indeholder de grundlæggende principper for valgsystemet i en demokratisk stat.

42 For så vidt angår artikel 20, stk. 2, litra b), TEUF har Domstolen allerede fastslået, at denne bestemmelse begrænser sig til at bringe forbuddet mod forskelsbehandling på grundlag af nationalitet i anvendelse på udøvelsen af valgretten ved valg til Europa-Parlamentet, idet den bestemmer, at enhver unionsborger, der har bopæl i en medlemsstat, hvor han ikke er statsborger, har valgret og er valgbar ved valg til Europa-Parlamentet i den medlemsstat, hvor han har bopæl, på samme betingelser som statsborgerne i denne stat (jf. i denne retning dom Spanien mod Det Forenede Kongerige, C-145/04, EU:C:2006:543, præmis 66).

43 Dermed finder chartrets artikel 39, stk. 1, ikke anvendelse på den situation, der er omhandlet i hovedsagen, idet denne, som det fremgår af de oplysninger i sagen, som Domstolen råder over, vedrører valgretten og valgbarheden for en unionsborger i den medlemsstat, hvor han er statsborger.

44 For så vidt angår chartrets artikel 39, stk. 2, er denne, således som det fremgår af de bemærkninger, der fremgår af denne doms præmis 41, chartrets udtryk for unionsborgeres valgret og valgbarhed ved valg til Europa-Parlamentet i henhold til artikel 14, stk. 3, TEU og artikel 1, stk. 3, i akten fra 1976.

45 Det er åbenbart, at den frakendelse af retten til at stemme, som Thierry Delvigne har været genstand for i henhold til bestemmelser i den i hovedsagen omhandlede nationale lovgivning, udgør en begrænsning i udøvelsen af den rettighed, der er sikret ved chartrets artikel 39, stk. 2.

46 I denne henseende bemærkes, at chartrets artikel 52, stk. 1, giver mulighed for, at der kan indføres begrænsninger i udøvelsen af rettigheder såsom dem, der er knæsat i chartrets artikel 39, stk. 2, for så vidt som disse begrænsninger er fastlagt i lovgivningen, respekterer disse rettigheders og friheders væsentligste indhold, og at de under iagttagelse af proportionalitetsprincippet er nødvendige og faktisk svarer til mål af almen interesse, der er anerkendt af Unionen, eller et behov for beskyttelse af andres rettigheder og friheder (jf. i denne retning domme Volker und Markus Schecke og Eifert, C-92/09 og C-93/09, EU:C:2010:662, præmis 50, og Lanigan, C-237/15 PPU, EU:C:2015:474, præmis 55).

47 Eftersom frakendelsen af den omhandlede stemmeret er en følge af anvendelsen af valglovens bestemmelser, sammenholdt med straffelovens bestemmelser, må det i forbindelse med hovedsagen antages, at denne frakendelse er fastsat ved lov.

48 Endvidere overholder begrænsningen det væsentligste indhold af den valgret, der er omhandlet i chartrets artikel 39, stk. 2. Begrænsningen rejser nemlig ikke tvivl om denne ret som sådan, idet den under specifikke betingelser udelukker visse personer på grund af deres adfærd fra den kreds af personer, der har ret til at stemme ved valg til Europa-Parlamentet, forudsat at disse betingelser er opfyldt.

49 Endelig er en begrænsning som den i hovedsagen omhandlede forholdsmæssig, når den tager hensyn til arten og grovheden af den forbrydelse, der er begået, samt til straffens varighed.

50 Som den franske regering har anført i sit indlæg for Domstolen, skal en frakendelse af stemmeretten som den, Thierry Delvigne har været genstand for som følge af sin idømmelse af en fængselsstraf på 12 år for en alvorlig forbrydelse, alene finde anvendelse på de personer, der på grundlag af en forbrydelse er idømt en frihedsstraf på mindst fem år og op til livsvarigt fængsel.

51 Endvidere har den franske regering gjort gældende, at national ret, herunder navnlig straffeproceslovens artikel 702-1, som ændret, gør det muligt for en person i en situation som Thierry Delvignes at anmode om ophævelse af den accessoriske straf vedrørende den forringelse af borgerrettighederne, der indebærer en frakendelse af stemmeretten.

52 Det følger af de ovenstående forhold, at chartrets artikel 39, stk. 2, ikke er til hinder for, at en medlemsstats lovgivning som den i hovedsagen omhandlede uden videre udelukker en person fra valgret og valgbarhed ved valg til Europa-Parlamentet, når denne person ligesom sagsøgeren i hovedsagen er blevet idømt en straf for alvorlig kriminalitet ved en dom, der er blevet endelig inden den 1. marts 1994.

53 Hvad angår reglen om den mildere straffelovs tilbagevirkende kraft, som fremgår af chartrets artikel 49, stk. 1, sidste punktum, anføres det deri, at hvis der, efter at en lovovertrædelse er begået, i loven fastsættes en mildere straf, skal denne anvendes.

54 I den foreliggende sag blev frakendelsen af stemmeretten som en accessorisk straf, der uden videre fulgte af en straffedom, således som anført i denne doms præmis 16 og 22, ophævet i forbindelse med reformen af den gamle straffelov i 1994, for at blive erstattet af en accessorisk straf, hvorom der skulle træffes afgørelse af en ret i henhold til den nye straffelovs artikel 131-26, af en varighed på op til ti år i tilfælde af domfældelse for kriminalitet og op til fem år i tilfælde af domfældelse for mindre alvorlige straffelovsovertrædelser.

55 Denne ændring har imidlertid ikke berørt Thierry Delvignes situation, idet denne, da hans straffedom for alvorlig kriminalitet blev afsagt inden den 1. marts 1994, fortsat er underlagt et forbud på ubestemt tid mod at stemme i henhold til valglovens bestemmelser, sammenholdt med artikel 370 i lov af 16. december 1992, som ændret. Den franske regering har under retsmødet præciseret, at opretholdelsen af virkningen af domme, der er blevet endelige inden den 1. marts 1994, er begrundet i den omstændighed, at den nationale lovgiver har villet undgå, at frakendelsen af stemmeretten som følge af en straffedom ikke automatisk og med umiddelbar virkning forsvinder ved ikrafttrædelsen af den nye straffelov, mens denne opretholder en frakendelse af stemmeretten som en accessorisk straf.

56 Det skal i denne forbindelse blot konstateres, at reglen om den mildere straffelovs tilbagevirkende kraft i chartrets artikel 49, stk. 1, sidste punktum, ikke efter sin art er til hinder for en national lovgivning som den i hovedsagen omhandlede, idet denne lovgivning, som det fremgår af ordlyden af artikel 370 i lov af 16. december 1992, som ændret, begrænser sig til at opretholde frakendelsen af stemmeretten som en automatisk følge af en straffedom alene for de domme, der er endelige og blev afsagt i sidste instans, mens den gamle straffelov var gældende.

57 Under alle omstændigheder giver denne lovgivning, som bemærket i denne doms præmis 51, udtrykkeligt mulighed for, at en person, der er genstand for en sådan frakendelse, kan anmode om og opnå en ophævelse af denne frakendelse. Som det fremgår af ordlyden af straffeproceslovens artikel 702-1, som ændret, er denne mulighed åben for enhver, der har fået frakendt stemmeretten, uanset om dette uden videre følger af en straffedom i henhold til den gamle straffelov, eller om det er blevet bestemt af en ret som en accessorisk straf i henhold til bestemmelserne i den nye straffelov. Når en person, der befinder sig i en situation som Thierry Delvignes, og som ønsker at opnå en ophævelse af en frakendelse, der uden videre følger af en straffedom i henhold til bestemmelserne i den gamle straffelov, i denne forbindelse anlægger sag ved den kompetente nationale ret i henhold til den nævnte artikel, åbnes en mulighed for, at den pågældendes individuelle situation vurderes på ny, herunder frakendelsens varighed.

58 Henset til de ovenstående bemærkninger skal de forelagte spørgsmål besvares med, at chartrets artikel 39, stk. 2, og artikel 49, stk. 1, sidste punktum, skal fortolkes således, at de ikke er til hinder for, at en medlemsstats lovgivning som den i hovedsagen omhandlede uden videre udelukker en person fra den kreds af personer, der har valgret og er valgbare til Europa-Parlamentet, når denne person ligesom Thierry Delvigne er blevet idømt en straf for alvorlig kriminalitet ved en dom, der er blevet endelig inden den 1. marts 1994.

Sagens omkostninger

59 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Store Afdeling) for ret:

Artikel 39, stk. 2, og artikel 49, stk. 1, sidste punktum, i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder skal fortolkes således, at de ikke er til hinder for, at en medlemsstats lovgivning som den i hovedsagen omhandlede uden videre udelukker en person fra den kreds af personer, der har valgret og er valgbare til Europa-Parlamentet, når denne person ligesom sagsøgeren i hovedsagen er blevet idømt en straf for alvorlig kriminalitet ved en dom, der er blevet endelig inden den 1. marts 1994.

Underskrifter